

НИКОЛА ЖИВАНОВИЋ / НАРЦИСОВЕ ЛЈУБАВНЕ ПЕСМЕ

Никола Живановић

Нарцисове љубавне
песме

Онај ко се не може здруживати или му
ништа није потребно због самодовољности тај и
није никакав део града те је звер или бог

Аристотел

За бројне незнане јунаке равне највећим
јунацима знаним

Волт Витмен

I Уводна песма

Онима који немају срца ухо је једини саветник

Паскал

Ave Maria

Ave Maria

Ево ме опет ту
Сад ћемо ти и ја
Снова о старом злу

То дете бледо
Што ти на крилу сн
Није твоје чедо
Нит си му матер ти

Ave Maria

Опрост души је ту
Љубав те убија
Зато ти убиј њу

Чувај ко мати
Свог сина бесмртног
Можда ћеш сазнати
Једном да он је Бог

Ave Maria

Светице дај ми спас
Осећам реч прија
Ал зар то мој је глас

II Шеталиште

Рушећи вечним надама трај

Лаза Костић

Срастања

Све су то под нама одабране сенке
Наследни покрети упрошћене боје
Што налик на плодне и одане женке
Заједно са нама у складу постоје

А пољана сјајно јединствено дело
Из ког се корена пробудила тако
Чедна да јој лептир заветује тело
Не би ли од прсте јединке умако

Шетња

Ти дане празне вере
Румени вео обуци
Мој лик ће да га дере
Са жутим цветом у руци

Рођењем Бог са светом
Споји ми душу на муци
Па идох полулетом
Са жутим цветом у руци

Испијох вид да спази
Куд неба дижу се луци
Бех на погрешној стази
Са жутим цветом у руци

Распознати сам хтео
Бат свога хода у буци
Ал беше већ њен део
Са жутим цветом у руци

Од кад сам тајну сазно
Живот су нејасни звуци
Те иде тело празно
Са жутим цветом у руци

Сустрет

Море се с морем сусреће
Док се мимоилазе
Никад с дрвећем дрвеће
Једнаке су му стазе

Молитва

Желим да ми живот буде поезија
Не да живим с песмом већ да будем песма
Мени само живот дављеника прија
И искрено волим једино из беса

Желим да ме сунце у очима збија
Да осетим оно што заувек неста
И живим столетним разговором биља
Јер нисам нашао сигурнијег места

Желим да са неба уклоним сву рђу
И када га кажем поспан од висина
Да се моје име римује са смрћу
У путиру пуном узаврелог вина

Опрости ми Боже иако сам грешник
Јер створивши мене постао си песник

Земљотрес

Чији ли то живот постаје безазлен
Та зар свемир није сигуран и тих
Та зар су све звезде за тренутак згасле
У напору земље да изрекне стих

Да ли је то завист и жеља обала
Да над собом чују вапај помораца
Или су због мене сложено закуцала
Скупљена ко једно срца свих мртваца

Пасија за слику Доријана Греја

Са зида попут часовника
Мери ми време тај мој портрет
И ко да нећу знати никад
Који је од нас двоје проклет

Он стари зар ми сву од мати
Још наслеђену смртност оте
Да свет би мого упознати
Пролазност вечне ми лепоте

Мој живот личи на лош кримић
Ал душа ми је дечја чиста
Јер он на себе ће да прими
Све моје грехе попут Христа

Слив

У хладовину ниске траве
Још ветар тоне безимено
Упија мирис и без главе
Разноси преко света сено

Обала нигде небо све је
А под њим дубљи понор зјапи
Из кога јаче сунце греје
Са неколико росних капи

И тону влати испод њива
Живот се плаши мировања
Облак лептира се ту слива
Сутон се крије испод грања

Кида се биље без болова
Кроз ваздух боје плавог меда
А под њим пуна тешких снова
Гаси се земља сунце гледа

На плавом крају тих равница
Што спајају се са тишином
Дотиче једним крилом птица
Пехар опијен црним вином

После мене

Нови свет љубав нова вина
Пресвлаче земљу која живи
Пени се небом та тишина
Што великој се смрти диви

Презрен је барјак људске власти
Дижу се војске херувима
И с неба ново сунце части
Пупољке својим пољупцима

Све после мене то долази
Земља надживи искушења
И опет истом снагом мази
Свет што не тоне већ се мења

Сунчане гране пуне плода
Милују образ мртвом тенку
Око ког сада јер је мода
Ветар облачи моју сенку

Птица

Под овим крилима земља се одмара
Ноћ је само моја најцрња сенка
Ниска би ми земља била без птичара
У празном сам небу једина семенка

И свуд ми је небо пало по крилима
Умрем ли у лету остаћу да кружим
Над вама ал' где ће више да ме има
Ако после смрти и даље вам служим

Благослов

Артуру Рембоу

Сада кад све је започето
Нека ме носе поља жита
Ка врху неба и проклето
Нек почне живот да махнита

Нек свака звезда чува спомен
На неког давно мрвог претка
Да схватим да сам благословен
Под небом био од почетка

И можда неки демон зао
За мојом душом и сад пати
Јер ја сам свима доказао
Да сам бар мого постојати

Чекање

Ништа не тражим чувам време
Бојим се оног што ме чека
У смрти реших све проблеме
Смисла живота и човека

Постојимо у једном дану
Што се понавља кроз времена
На крају живи сви остану
Само је нада изгубљена

Мало љубави оста за нас
И волимо се преко реда
Да преживимо вечно данас
У загрљају без погледа

Јер везују нас страха нити
Над безданима отвореним
Не могу ништа променити
А да се и сам не променим

Наставци

I

Црвенкапа (студија о одрастању)

Кроз децу сунца и плод земље
Корача мирно Црвенкапа
Губећи свој траг и све немље
Са околним се цвећем стапа

Ускоро њен ће усуд доћи
И вук и ловац цвет и бака
Ал она неће му помоћи
Противши песму свог корака

А много после из прикрајка
Посветивши се домазлуку
Схватиће све је била бајка
И да и сада је у вуку

II
Notre dame de Paris
(студија о архитектури)

Архитектура и сад живи
Трудни градови преко света
Класају на тој чудној њиви
Тужна је ружа са портрета

А поезија где је с књиге
Докона слова небо виде
Највећа дела и подвиге
Нек сакрију нам пирамиде

И сад у неком пустом крају
Нека се зграде дивље коте
Јер двоје младих у загрљају
Жељни су песме и лепоте

III

Преступление и наказание (студија о животу)

Романовичу Родионе
Грешан си живот започео
Сад ђаволи те зато гоне
Ал' знај и ти си пакла део

Што судби ниси посто слуга
Већ у даљини крио срећу
Будућност није шанса друга
Већ неоданост предузећу

Знај морао си јер доличи
За својим делом у смрт поћи
И тужно ће у туђој причи
Над тобом бити вршен злочин

Дрхтај

Кад све кроз слани ноћни мирис
Ко руком бива однесено
Из сваке сенке очи шири
По једно биће недовршено

Јер тло под нама пуно жара
Можда је могло бити њивом
Па сад без страха од нас ствара
Случајни покрет скоро живот

Сунцокрети

Не ми сунце не гледамо
Већ пут сенке тих самотан
Јер плодност је земље само
Заостали траг живота

Дно нагону наших жила
Недостижним још се чини
Корен то су само крила
Свикла на лет у дубини

Сваког од нас размаженка
Зла ће сунца да сасуше
Ал ми знамо да је сенка
Сав видљиви део душе

III Под Тројом

Верује у божанско
Само ко је божанствен и сам

Хелдерлин

Аркадија

Сетите се мора од туфнастих трава
Где се Пан и нимфе у заносу мресте
Под брбљивим сунцем туђег заорава
Што им бора чела и маљаве кресте

Ту су некад давно јата серафина
Оазом од плавих маховина грела
Док подневног лета тескобна врелина
Цедила је нектар из њихових тела

Ту ћемо вечерас пре него мрак падне
Моји сапутници тајанствена лика
Тумарати дуго кроз пустаре хладне
С погледом што крије умор победника

И ако спазимо у мирису трава
Звуке што се лију из Панове фруле
Уши ће под сунцем туђег заорава
Сетити се речи које нису чуле

Икар

И оглед стабла на тлу
Да живи неживи свет
И покрет скренут ка сну
Пропаде први лет

И лакши бива зрак
Самоћа постаде друг
Ах нисам довољно јак
Животу дугујем дуг

Тичем га мање ал' знам
Да сад је тврђе тло
Осећам да је сам
Ван мене било ко

И чопора глад
У себи мре
Свему сам близак сад
Мени далеко све

И тежак постаде дах
Напрасно паде мрак
Више ме није страх
Сад сам ко земља лак

И оглед стабла на тлу
Да живи неживи свет
И покрет скренут ка сну
Пропаде први лет

Посејдон

Ком дајеш мудрост бесмртни створе
На размеђини вала и вала
Док се од копна одрања море
И земља учи што је већ знала

Теби граница мени путања
У сваком кругу по једна стрела
До невиности и незнања
Ум није мого душа је хтела

Море је мајка гробље и кућа
Зато кормило сад преузима
Да спусти сидро до потонућа
Ил' да нас врати пракоренима

Деоба Нарциса

Тамо према звездама
Где још погледи стоје
Упрти све се слама
Жудњом да буде двоје

И титрањем тог плама
О друго биће моје
Открива светлост нама
То да ме звезде броје

Ал када дође дичан
Тренутак изван бдења
Ти бићеш безобличан

Кроз простор што се мења
Љубави тако сличан
О бити мога мрења

Амазонке

Прашина жене се враћају из боја
Слатко мирише крв у ваздуху кћери
Осећају укус мајки њиховог зноја
И знају да гори у даљини Троја

Крв их у мајчинство поново увери
Укус млека које осећају звери
Нестаје мајке се враћају из боја
И у даљинама дуго гори Троја

Да ли се ранама и лепота мери
Бићете очеви родите ли кћери
Тутите жене се враћају из боја
И дуго под земљом гори гори Троја

IV Нарцисова песма

Ко лоше живи зар може јасно запевати

Бранко Миљковић

Сан

Научио сам да се избегавам
Трагови других да буду и моји
Научио сам да је љубав права
Тек кад и неко невољен постоји

Јер свет је збиља у дубини раван
Важно је само да се чврсто стоји
Да бих сазнао изнад наших глава
Тачну висину звезда ја их бројим

А памте мора трагови од пене
Ход мојих крила да ка њима кренем
Смета ми само земља ко да створи

Пут ту где све је беспуће и спори
Покрети земље могу да ме кроте
Ал' кад ме сретну однеће ме воде

Смрт

Ал кад ме сретну однеће ме воде
Док лежим тамним зраком сунца рањен
Јер испод сваке велике лепоте
Крије се само велико незнање

Све реке слуте да сам и ја проклет
Да лаж је било свако претсказање
Које се са мношћом остварило опет
Не као живот као уздизање

У свакој смрти имам завичаја
По један грумен и остајем трајан
Као искуство а не као знање

Мирис је само благо распадање
Наставак смрти мање болан хвала
Реците сунцу да за њега спавам

Цвет

Реците сунцу да за њега спавам
Да је проклетство сваког ствараоца
Што своја дела из почетка ствара
Несавршена недостојна конца

Превише снаге без рада умара
И отуд снови сваког морепловца
Отуд у цвећу свака нова шара
Неком је нада и тачка ослонца

На крају сваки цвет ће бити птица
Када лепота дозри стаса клица
Када мисао научи да лети

И свако знање измере сусрети
Ал светом неће стабла да нас воде
Црвена крв је први знак слободе

Крв

Црвена крв је први знак слободе
Та бестежинска крв птица крв неба
Љута крв ружа и тешка крв воде
Бела крв смрти нам окива ребра

Какву ли Богу у сенци крв однех
Тамо где спавам и крв је од сребра
Искујте од ње мач та крв што бode
Смртоносна је а смртност јој треба

Нек срца мртвих океане смене
Пакао са мном ко рај је без мене
А крв је плодна крв ће да процвета

Крв-љубав земље крв-трајање света
Крв ми је мудрост богатство и слава
И шта ми оста после заборава

Заборав

И шта ми оста после заборава
Ни лик ни одраз не трају минути
Дуго га учих говор је прослава
Сад дуже морам учити да ћутим

Зар ми је земља сенку препознала
Сећањем како живот да наслутим
Кад нема песме тамо где је стала
Кад нема смрти где се о њој ћути

Нек туђе мисли мој заборав прате
Али из мртвих неће да ме врате
Зар у толиком заборавау мати

Своје сећање могу препознати
Кад ме од њега раставише воде
Слутим да неће срећним да ме роде

Безнађе

Слутим да неће срећним да ме роде
Сребрну пут ће анђели да зграбе
Знам да су многи достојни слободе
Ал је слобода опасна по слабе

Сигурним путем идем док ме воде
У огањ понор није то за цабе
Јер ћу бар ропству да испевам оде
Химне слободи певале су бабе

Није то јунаштво што витези раде
Прави хероји одричу се наде
И ако смрт ме на бојишту снађе

Нек награда ми остане безнађе
А што не сконча јунаштво и слава
Овим ће путем после мене трава

Стаза

Овим ће путем после мене трава
Прекрити стазу до смрти а људе
Предаће сунцу под светлошћу дана
У свакој влати по живот да буде

И ти животи после безброј дана
Ћутања можда науче да ћуте
Једина мера за време је данас
Само се храброст мери на минуте

И неће бити смрти ко да пати
Кад смо сви редом једнаки ко влати
Невине траве срасли са животом

Нека се живи али ко ће потом
По цену себе док ме у рај воде
Вратити сунцу бесмртност да оде

Запис

Вратити сунцу бесмртност да оде
Можда ће старост можда ће најезда
Слободне смрти кад наше животе
Сачува време дуборезом звезда

Јер сваки наш чин записују ноте
Све док од срца не направе бездан
Највише боле окови слободе
Кад свет је празан нек је бар повезан

Чим звезде небом рашире лепезу
Све ће у истом чину наћи везу
И сунце које незрело већ гњије

Сва мудрост знање све геометрије
Све је то само сенка васељене
А ко ће спасти у сну изгубљене

Нада

А ко ће спасти у сну изгубљене
Кад то што желим никад нећу бити
Јер знам кад земља у сну се окрене
И сам за један сан ћу остарити

И свака нада има своје мене
Срце је језгро замршених нити
И кад се ноге у тлу укорене
Тежња за небом боли ал и штити

Јер кад ме жиле за поноре вежу
Лепота сунца ствара противтежу
Једнако жив сам у свачијој власти

Али док жудим барем могу расти
Срећан сам док се мењам па и венем
После мог гласа нестаће и мене

Траг

После мог гласа нестаће и мене
На сваком трну оставићу боје
Само рођења свет ће да промене
Рођени једном и мртви постоје

Чуј како расту не стабла већ сене
И мада за сад све двоје по двоје
Настају пази када шума свене
Све њене сенке и даље ту стоје

Знам нема краја кад почетка има
Живот је живот и у траговима
А мој траг није ни земља ни трава

Неко почиње неко завршава
Одразом чувам воде равнотежу
Ехо и срце за земљу ме вежу

Земља

Ехо и срце за земљу ме вежу
Крв и сазнање сви ти опијати
Док својим путем исписујем мрежу
Шта то под земљом сваки мој миг прати

Живот је прошлост до које још сежу
Лична проклетства одложени сати
И зато сенку остављам све тежу
Да се по њеном трагу назад вратим

Нек расте биље ван домета хлада
Не према небу већ тамо где влада
Закон тишине говоримо јасно

Живети дуго па то је опасно
По живот нек га у таласе клешу
Слободом небо губи равнотежу

Вода

Слободом небо губи равнотежу
Свако је небо загледано горе
Ка своме небу и кад баци мрежу
Ни њена сенка не дотакне море

Гле звезде једне покрај других лежу
Да сунце опет саставе до зоре
Зар они што се одмах не повежу
Сусретом само растојање створе

Плодови пуни девичанске сласти
Док не постану укус сласт ће расти
Кроз дивне боје све лакат по лакат

И слушајући жуборење мрака
Духови биља по беспућу лове
Младост свих звезда и бестидне снове

Ваздух

Младост свих звезда и бестидне снове
Нећу ко љубав васионо знам ти
Сваку тишину све што теби зове
И урођени злочин биља памти

Тек раст у теби оставља трагове
И само корен дајеш да те прати
Ти знаш све људе све њихове споне
И где сад теку забрањени сати

Зар све те људске неважеће смрти
Нису ти нашле лице зар се вртим
И ја што бездан орао бих плугом

Над једном смрћу кад дорасташ другој
Шта сам под тобом глас који те зове
Ако сам песник можда сам и човек

Ватра

Ако сам песник можда сам и човек
И све искуство узимам ко слоган
Да после сваке молитве ћу нове
Још више бити удаљен од Бога

Пре него свет је под звездама створен
Свака мисао била је дубока
И схватам да је хоризонт пре зоре
Старо корито мога крвотока

Сан није светлост већ одсуство тмине
Свет који глумац оживи ван бине
Крв без порекла крв без кормилара

Себе се стиди ко је разочаран
Остатком света и светлошћу дана
Научио сам да се избегавам

Нарцисова песма

Научио сам да се избегавам
Ал кад ме сретну однеће ме воде
Реците сунцу да за њега спавам
Црвена крв је први знак слободе

И шта ми оста после заорава
Слутим да неће срећним да ме роде
Овим ће путем после мене трава
Вратити сунцу бесмртност да оде

А ко ће спасти у сну изгубљене
После мог гласа нестаће и мене
Ехо и срце за земљу ме вежу

Слободом небо губи равнотежу
Младост свих звезда и бестидне снове
Ако сам песник можда сам и човек

V Ево ме опет ту

О ја слободом ништа нисам стекао

Растко Петровић

Сунцокрети

Чист ветар сунце опијено зрачи
Топи се река и постаје море
Живот је драма ми смо посматрачи
Што се за места покрај бине боре

Док има светла сви гледамо горе
Хоће ли сунце најзад да се смрачи
Јаки у себи воде разговоре
Слаби су увек бољи навијачи

Чекамо кад ће небо да изгори
То није чудо то су одговори
Сунце не пече ништа се не мења

На крају опет не видимо ватру
Стојећи мирно у овом театру
Глава клонулих од разочарења

Звездама

Да ли вас чудо удружи неко
Ил километри сна пробдевени
Кад једна другој тако далеко
У истом зраку сијате мени

До вас да стигнем не бих дочеко
Па да вам летим брзином сени
Ал знам да негде некеме преко
Чини се да смо већ сједињени

У очи многе сахраних баште
Кристалног цвећа божије маште
Многих ме мора купаху вали

Ал све се опет то са мном спаја
Не одох никуд у сну без краја
Сваки је део бескрајно мали

Петраркистички сонет о речима

Саши Миленићу

Блажена нек је звезда и планета
И вечност која прве речи заче
Блажена нек је несталност сусрета
Између речи и оног што значе

Блажени нек су сви језици света
Који су Богу разумљиви јаче
Нек блажена је невиност детета
Које кад не зна реч изрећи плаче

Хиљаду речи не објасни знање
Незнање свака једна или мање
Мудрост је болест језиком се лечи

И нек је блажен онај који пева
Када будућност више не успева
Јер после свега биће опет речи

Печени шаран

Његова смрт ми чува живот
Бар један дан да трајем више
Он што је некад реком пливо
Шкргама моју крв сад дише

Не треба да му буде криво
Што му се дани у један слише
И то не његов већ у извор
Од кога река тече тише

Сад кад је посто део мене
Не важе бивше успомене
Кап воде никад неће срести

Ал сажето се све то збива
И први пут сад реком плива
У мом разуму и у свести

Љубавна

Нек завиде сви други нама
Наша љубав је одраз ствари
Она не трепти у звездама
Не шапућу је четинари

По вечно белим нек ружама
Расечен ветар исквари
Али то није наша драма
Будимо драга лешинари

Кад мртви пређу у нас двоје
Њихов ће нагон (јер постоје)
Загрљај нама дати већи

Док им будемо тела пели
Ка небу не баш ко анђели
Јер гробови смо ал летећи

Храстова врата

Из ког сте стабла истесана
Или сте никла ту из прага
У одсутности чврстих грана
Да покажете шта је снага

Ви нисте бедем ни одбрана
И чувају вас тајна блага
Док затварате са свих страна
Свет што за неким сличним трага

И јер сте полупролаз само
Ми смртни шта о вама знамо
Кад кроз вас земља с небом сроста

Док не упозна тугу влати
Човек што прође неће знати
Да се то нашо усред храста

Сонет о Иви Андрићу у Берлину

Читајући себе сликам
Чак и Хитлер је то моро
Пред књижевним диктатором
Који није срушен никад

Ко га чува Бог ил враг
Борба слава и велика
Судбина лоших песника
На њему нису оставиле траг

Ја сам ко клинац чувао козе
По падинама његове прозе
И с пажњом пасео сваки редак

Нису песници једнаки ко да премости
Распоне талента у књижевности
Фашизам је једини могући поредак

VI Завршна песма

Али ко се без надахнућа Муза приближава
дверима песничког стваралаштва, мислећи да ће
моћи својом вештином постати ваљан песник, тај
остаје шепртља, и његову поезију, као разумску
ствар, помрачује поезија оног који пева у заносу.

Платон

Ave Maria

Ave Maria

Ево ме опет ту
Сад ћемо ти и ја
Снова о старом злу

То дете бледо
Што ти на крилу сни
Није твоје чедо
Нит си му матер ти

Ave Maria

Опрост души је ту
Љубав те убија
Зато ти убиј њу

Чувај ко мати
Свог сина бесмртног
Можда ћеш сазнати
Једном да он је Бог

Ave Maria

Светице дај ми спас
Осећам реч прија
Ал зар то мој је глас

САДРЖАЈ

Никола Живановић
НАРЦИСОВЕ ЉУБАВНЕ ПЕСМЕ

Издање аутора

Рецензија
Саша Миленић

Лектура
Славица Величковић

Слог, прелом и штампа
графички атеље СКВЕР
Крагујевац

тираж
300 примерака

штампање завршено августа 1999.